

Wat ooit geweest is en nooit meer terugkomt

Expositie

Evelyn Jansen (schilderijen) + Schilte & Portielje (computerfotocollages)
t/m 20 februari, wo t/m vr 11-17 uur, za
12-17 uur + zo 13-17 uur
Galerie Arti Capelli, Verwersstraat 20 Den
Bosch

door Mark van de Voort

De olieverfschilderijen van Evelyn Jansen (1961) lijken nog het meest op verdwaalde hersenschimmen of zojuist vervluchtigde dromen. Zo vlak na het ontwaken kunnen dromen het ene moment zo onvoorstelbaar tastbaar zijn, en een paar tellen later zijn alle contouren van die fantasiebeelden al vervlogen. Evelyn Jansens schilderijen zien eruit als zachte doordrukken van een gedroomde wereld.

Deze in Dordrecht wonende en werkende kunstenaar maakt uitermate transparante voorstellingen, met zuinig aange-

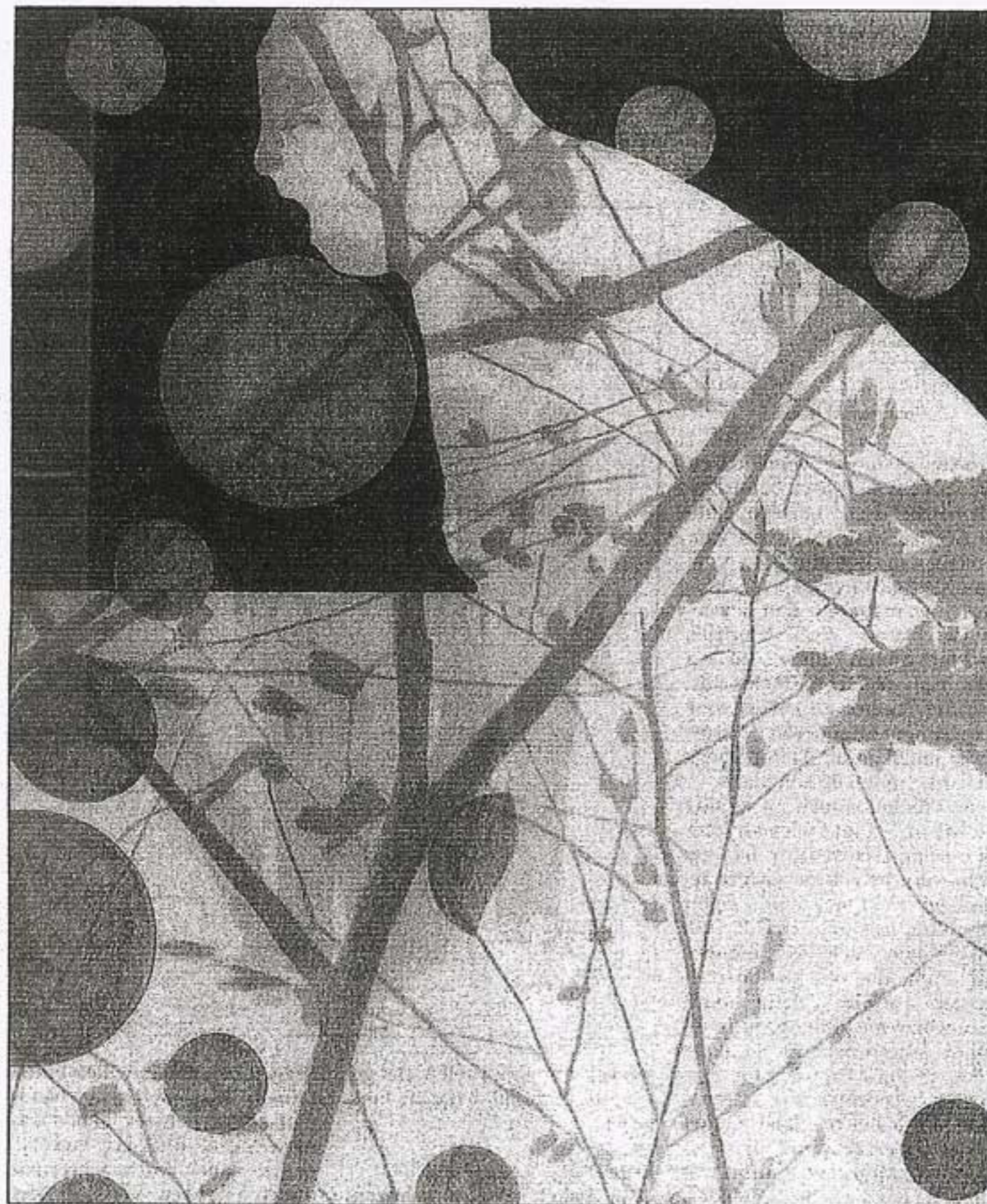
Zachte doordrukken van een gedroomde wereld

brachte verfstreken. Galerie Arti Capelli toont een overzicht van haar meest recente schilderijen, in combinatie met computerfotocollages van Schilte & Portielje.

Evelyn Jansen bouwt haar doeken in verschillende lagen en met zeer zachte tinten op. Als huid dunne voiles treden voorstellingen naar voren en naar achteren. Jansen speelt ook nadrukkelijk met voorgrond en achtergrond.

In haar doek 'Concept' (2004) staat een grijze mensenmassa temidden van een droomvoorstelling. In dunne omlijnningen is nog het woord 'Concept' te lezen en achter de figuren doemt een verwaaid takkenbos op. Een ijle en ijlende beeldenstroom die associatief tot stand is gekomen.

Ook haar driedelige serie 'Roepende' heeft veel weg van een koortsachtige nachtmerrie. Een man -of eerder de contouren van een man- schreeuwt uit alle macht onderwijl zijn handen op de knieën rustend. Woede, opluchting, angst, onmacht,

welke gevoelens razen er door dit verkrampde lichaam?

Alleen de achtergrond van de voorstelling onthult wat over de gemoedstoestand van de man. Soms gaat hij helemaal op in een decor van vrolijke, geelgroene bolvormen, de andere keer vechten dag en nacht, licht en duisternis een conflict uit.

In Jansens meest recente werken staat de mens meerdere malen centraal. Een gezicht springt langzaam naar voren uit een wonderlijke brei van kleuren, woorden en ellipsvormen, zoals in 'Antropocen-

trisch'. Of een gelaat wordt juist tot abnormale proporties opgeblazen en vervormd. Achtergronden en verborgen laagjes verdwijnen dan en een gezicht dringt zich naar alle hoeken van het canvas.

De dubbele bodems en meerdubbele, subliminale laagjes zijn echter Jansens stokpaardjes. Op die momenten is Evelyn Jansen ook op haar best. Zien of niet zien, is dan de vraag. Op een precieze, constructivistische manier weet ze haar beeldende poëzie te hanteren. Zo is de voorstelling op het doek 'Gezichtspunten' cru in tweeën ge-

• Het schilderij 'Roepende 2' (2004) van Evelyn Jansen.

splitst. Aan de linkerkant twee dun geschetste gezichten die je alleen met de juiste lichtinval kunt zien. Over de gezichten stuiten verschillende bolvormen die alle aandacht opeisen of afleiden. Aan de rechterkant van het doek is een muur van kleine grijze bakstenen opgetrokken.

Maar als je goed kijkt duiken er tussen de witte voegen van de muur grijze bolletjes op. Bolletjes die even snel opdoemen als verdwijnen voor je ogen. Het is

inderdaad ouderwets gezichtsbedrog, maar in deze context werkt het perfect.

Confronterend

De computerfotocollages van het duo Schilte & Portielje stralen een zelfde surreële sfeer uit, maar kruipen de kijker veel dichter op de huid. Waar Jansen voor ingekeerde, bedachtzame poëzie kiest, opteren Huub Schilte en zijn partner Jacqueline Portielje voor een confronterende houding. Een zeldzame bevreemding overvalt je wanneer je de fotocollages voor het eerst ziet. Een balletdanseres doet wijdsbeens haar behoefte, een psychotische naakte man draagt ineens een tutu en wat doet dat vogelnestje op die man zijn hoofd? Schilte & Portielje maken voor hun collages gebruik van een grote computerbeeldbank. Beelden worden verknipt en de verkregen paneeltjes worden op een onwerkelijk

Dubbele bodems zijn Jansens stokpaardjes

ke manier weer bijeengebracht. Van ballerina's met mannenbenen tot een bloem als onverhuld geslachtsdeel: dit soort surrealistische knipoogjes zijn schering en inslag bij het Rotterdamse kunstenaarsduo. De fotocollages zijn louter zwart/wit en ze hebben soms de akelige precisie van wetenschappelijke fotostudies. Referenties aan surrealistische meesters als Man Ray en Salvador Dali zijn ook nooit ver weg. Een zekere gekunsteldheid kan Schilte & Portielje niet ontzegd worden. Pas wanneer het duo echt afstand neemt van geforceerde 'shock-tactics', slagen ze er zeker in overtuigende en beklemmende beelden te maken. Zoals de graatmagere jongedame die als een standbeeld met de rug naar de toeschouwer staat, doodstil afwachting wat er komen gaat. Of de ballerina's die eindelijk omgetoverd worden in een schone zwanen. Foto's die de angstaanjagende stilte en verborgen verlangens van de afgebeelde personages ook voelbaar maken.